

Tyfon, hurricane och jubiléer

Rubriken kan tyckas vara lite underlig för en artikel i Sool-Öen. Den har ingen direkt anknytning till Sollerön annat än mig själv och vissa utvecklingar. Låt mig också säga, att jag själv aldrig har upplevt eller varit i någon tyfon. Däremot har jag varit i närheten. Under min telegrafisttid 1968 gick vi, på väg mellan Japan och Ecuador i Sydamerika, mellan två tyfoner som höll ungefär samma kurs och fart som vi. Var fjärde timme tog jag då med morse emot en väderleksrapport för att få veta om tyfonerna ändrade riktning eller hastighet. I så fall hade vi, för att undvika dem, varit tvungna att kursändra 90 grader ifrån dem. Men allting gick bra. Jag har också pratat med folk som har upplevt en tyfon. Svaret brukar alltid bli: ”Det går inte att beskriva”. Ni vet väl också att tyfon och hurricane egentligen är samma sak. Namnet beror på var i världen ovädren går fram. I Indien och Indiska oceanen kallas de cykloner. Och här hemma använder vi ordet orkan. Nu tillbaka till berättelsen, som kommer att handla om ett par av mina utlandsresor under året 2013, med viss anknytning till tyfoner och hurricanes. Det kanske också blir lite världshistoria, som repetition för en del och nyheter för andra. Man kan också se det som några tips, om man själv vill ut och resa.

Måndagen den 4 mars 2013 tidig morgon står jag på Arlanda för att påbörja min första jorden-runt-resa. Jag har tidigare kommit till Japan från två olika håll, men detta blir så att säga första gången jag gör varvet runt. Det kommer att visa sig att långa flygresor, som mest 17 timmar, väntar. Första etappen är till Amsterdam, där direktflyg till San Francisco väntar. Där finns mycket

att se och uppleva. Jag har varit där flera gånger, och denna gången hann jag med ett besök på det berömda fängelset Alcatraz. Det är numera museum, och ansågs på sin tid som rymningssäkert beroende på de starka strömmarna runt ön. Tre interner lär dock ha klarat av sin rymning. Man vet inte säkert eftersom inga spår har hittats efter dem. Den mest kända skurken som haft sitt boende där några år är Al Capone, tidigare störste gangstern i Chicago på 1920-talet. Ett måste att uppleva i San Francisco är att åka ”Cable car”, som drivs av en vajer som ligger nere i gatan. Förmodligen en intressant uppfinning från 1800-talet eftersom kabeln drivs från någon eller några stationära kraftstationer. Spårvagnarna kopplas till och från denna kabel, och hela systemet passar säkerligen bra i den backiga naturen. En del Solleröbor valde San Francisco för sin emigration. Jag påminner mig nu att Bos Sven (skrev sig Sven Bosin) från Bengtsarvet for iväg i slutet av 1920-talet. Hustrun Bäck Lina från Ryssa följde efter några år senare. Även brodern Bos Bertil bodde ett par år i San Francisco på 1950-talet.

Efter tre dagar blev det vidare med flyg över till Hawaii med dess underbara klimat och ljuva Hawaii-musik. Och glöm inte Waikiki Beach med bra badtemperatur året runt. En utflykt till Pearl Harbor hör ju till ett besök i Honolulu. Men var ute i god tid på morgonen, för där blir det långa köer. Man åker med båt över till museiområdet och amerikanerna är mycket kitsliga, så små handväskor och även typ skidväskor runt midjan måste lämnas i bussen/bilen på grund av eventuella gömda bomber. Museet visar 2:a världskrigets både början och slut, vad gäller Stilla havet. Över resterna av det 7 december 1941 torpederade slagskeppet USS Arizona har man byggt en minneshall över omkomna vid det överraskande japanska flyganfallet. USA:s hangarfartyg var icke i hamn vid tillfället, vilket tillsammans med USA-segern vid Midway 4 juni 1942 redan då pekade mot en kommande USA-seger i kriget. Slaget vid Midway mellan hangarfartyg är för övrigt första gången fartyg sänktes, utan att man såg varandra från fartygen. Man kan också gå ombord på ett museifartyg, slagskeppet USS Missouri. Ombord på detta fartyg, då liggandes i Tokyo-bukten, undertecknades fredsavtalet mellan Japan och USA den 2 september 1945 och 2:a världskriget var äntligen slut. Hitler hade ju kastat in handduken redan på Valborgsmässoaftonen 1945.

Efter 8 timmar i luften och passerat datumlinjen 180 grader ost eller väst från Greenwich utanför London kom vi sedan till öarna Guam, Saipan och Tinian. På Guam finns faktiskt USA:s sydligaste punkt, som märkligt nog ägs av en rik japan. På Saipan tog vi in på ett fint hotell med milsvid havsutsikt. Därifrån gjorde vi utflykter bland annat med små flygplan för bara 5 passagerare över till ön Tinian. Vad har hänt på Tinian? Ja, alla bekanta som

jag frågar har ingen aning och ändå är det gammal världshistoria. Nu får ni lära er i denna artikel. På denna ö lastades atombomberna, som fälldes över Hiroshima 6 aug 1945 och Nagasaki 9 aug 1945. Härifrån startade B-29 bombflygplanet ”Enola Gay” med som enda last den 6 000 kg tunga atombomben av uraniumtyp kallad ”Little Boy” sin 12-timmars flygresa tur och retur Hiroshima. Bomberna var så pass tunga att lastningen måste ske på så sätt att en grop grävdes i marken där de placerades, och sedan fick flygplanen taxa över gropan varefter bomberna kunde hissas upp i planen. 35 ”Little Boy” hade levererats till Tinian med kryssaren USS Indianapolis. En vecka senare torpederades den av en japansk ubåt. Ytterligare en atombomb, denna gång av plutoniumtyp, krävdes innan Japan gav upp.

Sune Nishans på Tinians startbana för Hiroshima-bomben.

Foto:Privat

Nästa flygresa gick västvärt över Marianergraven med bland annat världens största uppmätta havsdjup, Challengerdjupet 11 034 m. Har ni tänkt på, att man där skulle kunna stoppa ner Mount Everest och ovanpå placera Kebnekajise och ändå kunna segla över med världens största fartyg, utan att gå på grund. Hittills har man varit ner på botten två gånger. Trycket därnere ska vi inte tala om. En människa skulle få plats i en mycket liten byxficka.

Vi landar i Manila, Filippinernas huvudstad, och tar in på Manila hotell, vilket var basen för den kända amerikanske generalen Douglas MacArthur. Till en början i kriget 1942 gick det inte så bra för amerikanerna, som var tvungna att lämna öarna, och 90 000 yankare på Bataan-halvön gick i fångenskap,

där minst hälften avled. MacArthur själv flydde från fästningen ”Corregidor”, då han yttrade de kända orden: ”I shall return”. På vår resa på Bataan-halvön kom vi förbi en kyrka som 1991 blev utsatt för askregnet från vulkanen ”Pinatubo”. Det kom så mycket aska att då vi tittade in i kyrkan från den nya marknivån var det genom översta metern av halvrundeln till kyrkfönstren. Jämför Sollerö kyrkas fönster!

I en andra utflykt från Manila flög vi 1½ timme söderut till ön Leyte, i vars närhet 2:a världskrigets största sjöslag ägde rum. Där ligger 100-tals krigsfartyg på botten. Det var också här, som MacArthur vid sin återkomst från Australien den 20 okt 1944 kunde säga: ”I have returned”. Vi bodde i Leytes största stad Tacloban, som mest var känd som före detta presidenthustruns födelsestad. Imelda Marcos blev på sin tid världskändis med sina 3 000 par skor. Nu har Tacloban blivit känd av en annan orsak nämligen: ”Staden finns inte längre”. Fredagen den 8 november 2013 drog tyfonen ”Haiyan” in över staden och raserade allt. Till och med vårt hotell, som låg på en kulle, är borta. Om MacArthurs landstigningsminne 10 km utanför staden finns kvar är okänt. Förödelsen har ju visats på TV och i alla tidningar.

Minnesstaty över Mac Arthurs återkomst från Australien. Foto: Privat

Flygresan hem gick sedan över Asien med ett kort stopp på Taiwan för att byta piloter. I Amsterdam väntade ett plan till Stockholm. Lördagen den 23 mars var vi på Arlanda igen, och man kunde konstatera att jordklotet faktiskt är runt.

Queen Mary 2 tillhörande engelska Cunard-rederiet.

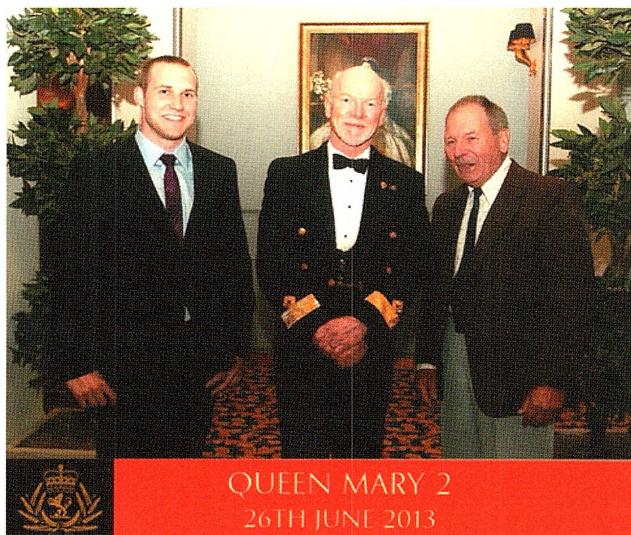
Foto:Privat

Måndagen den 24 juni 2013 tidig morgon står jag så åter på Arlanda. Den här gången är det New York som hägrar och resan börjar med flyg till Heathrow Airport i London. Min reskamrat Johnny och jag är väntade och vid utgången från flygplatsen står en dam med en skylt med våra namn. Vi blir av henne lotsade till en minibuss som kommer att köra oss de cirka 100 km till Southampton där vårt fartyg "Queen Mary 2" väntar. Vi skall nämligen åka båt över Atlanten under de kommande 8 dygnen. För min egen del är det litet av ett jubileum eftersom det blir 60:e gången jag "crossar" Atlanten med båt. Vi är cirka 2 600 passagerare som skall ombord på fartyget, men det går mycket smidigt då man har en ypperlig organisation för att ta emot så mycket folk. Redan 1700 lägger fartyget ut och vi är på väg. Rutten följer i stort sett densamma, som "Titanic" gick 1912. Vädret är lugnt under hela överresan. Det 345 m långa fartyget motsvarar väl ungefär 3 gånger längden av Sollerö fotbollsplan.

Apropå "Titanic" som nu legat i två delar på 3 600 m djup i 101 år. Där är det så syrefattigt att fartyget inte rostar, men trots detta så förintas det. Hur kommer det sig? Jo, bakterier som äter järn k äkar så sakteliga upp det. Om ytterligare 150 år finns ingenting kvar. En ny "Titanic", en exakt kopia, lär ska sättas i trafik över Atlanten år 2016. Det hävdar en australiensisk miljar-där, som också påstår sig redan ha 40 000 intresserade passagerare.

Livet ombord på "Queen Mary 2" får man bestämma själv, för där finns akti-

viteter för alla åldersklasser, med till exempel 5 bassänger och massor av solstolar. Det är säkert 40 - 50 nationaliteter bland passagerarna men mest engelsmän och amerikaner. Språket är naturligtvis engelska. Flera orkestrar spelar på olika ställen, och någon form av uppträdande är det varje kväll. Min reskamrat hade tänkt sig träna i ett "gym", medan jag föredrog att spela en engelsk variant av kortspelet whist. För att få litet motion spelade vi också en del bordtennis. Och mat, mat, mat dygnet runt. Man behöver aldrig vara hungrig. Det är faktiskt omöjligt att äta alla mål. Jag hoppade över lunchen och höll mig till frukost, "afternoon tea" och middag 1800. Tänk på att en del middagar kräver slips och kavaj. Öl och sprit kostar extra. Man bör/måste medföra ett kreditkort typ VISA, för att betala sina inköp ombord inklusive den obligatoriska hyttstädningen.

Johnny och Sune i samspråk med Captain Christopher Rynd. Foto:Privat

Måndagen den 1 juli 0630 förtöjde fartyget i Brooklyn. Debarkeringen gick även här smidigt med både immigration och tull. Men tänk på att redan i Sverige på nätet köpa ESTA, det nya inträdesvisat till USA. Har man lite bagage kan man gåendes söka sig till närmaste tunnelbanestation. Där ber man om en tunnelbanekarta och köper ett 7-dagarskort för 30 dollar vilket gäller på alla bussar och tunnelbanor.

Sedan skulle vi bese New York under 9 dagar. Det blev mycket promenerrande. Vi hann med en hel del såsom Empire State Building, nya Ground

Zero med nya Freedom-skyskrapan, gå över Brooklyn-bridge från 1875, Times square, Broadway, Grand Centralstation, Harlem och Central Park. Där missade vi en av Cleopatras nålar, en obelisk stulen från Egypten. På grund av sviterna efter hurricanen ”Sandy”, som gick över New York 29 okt 2012, kom vi ej heller ut till Ellis Island. Där blir stängt i flera år efter den omfattande översvämningen. Långt upp på Manhattan stod vattnet meterhögt. Vi fick inte heller komma upp i Frihetsgudinnan, eftersom de köande dit hade bokat 3 månader i förväg. En lördag åkte vi med båt ut till IKEA i Brooklyn och åt köttbullar. Båtresan är gratis lördag/söndag. En annan dag tog vi tunnelbanan ut till Coney Island och badade i Atlanten. Där besökte vi också nöjesfältet med berg- och dalbanan ”Cyclone”, som min far hade åkt 1927. Den invigdes detta år och fungerar fortfarande, vilket jag har testat. Min far, Nishans Axel, emigrerade till USA 1913 så det är ju också ett jämnt årsjubileum, 100 år.

Så blev det dags för hemresa. Det visade sig att man lätt tar sig till Kennedy Airport med tunnelbanan. Torsdagen den 11 juli landade vi på Arlanda. Nu kanske man tror att en sådan här resa är väldigt dyr. Den kostade mig cirka 22 000 kronor för resa, boende och mat under 18 dagar, vilket jag tycker är rimligt. Naturligtvis kan man festa för det dubbla, om man känner för det.

Sune Nishans